

Mateřská škola a základní škola při Dětské léčebně Křetín 12, příspěvková organizace

Plán environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty

Vypracoval: Mgr. Hana Najbrová, ředitelka školy

Obsah:

1. Charakteristika školystrana 3
2. Charakteristika environmentálního vzdělávání, výchovy a osvětystrana 3 – 4
3. Cíle environmentálního vzdělávání, výchovy a osvětystrana 4 – 5
4. Metody, nástroje a prostředky realizace EVVO na naší školestrana 5 - 6
5. Obsah EVVO na naší školestrana 6 –11
6. Dlouhodobější plánystrana 12

1. CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Materšská škola a základní škola při Dětské léčebně v Křetíně se nachází v areálu Dětské léčebny Křetín. Škola zajišťuje péči o děti od 3 do 18 let, které jsou na léčebném pobytu. Celková kapacita je 56 dětí a žáků, z toho kapacita MŠ je 15 dětí.

Hlavním účelem Materšské školy a základní školy při Dětské léčebně Křetín 12, příspěvková organizace je poskytovat předškolní vzdělávání dětem a základní vzdělávání žákům se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním.

Materšská škola pracuje dle vlastního ŠVP s názvem „Sešli jsme se u veverek“, který vychází z RVP pro předškolní vzdělávání. Činnost materšské školy a základní školy se řídí zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména pak ustanoveními § 16 a Části druhé, třetí, a prováděcími předpisy k zákonu.

V základní škole se žáci vzdělávají dle našeho ŠVP s názvem „Škola a zdraví“.

Do ŠVP je zapracováno environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (EVVO) podle Státního programu environmentálního vzdělávání, a osvěty České republiky a zákonů ČR jako je Zákon č. 17/92 Sb. o životním prostředí, Zákon č. 114/92 Sb. o ochraně přírody a krajiny a Zákon č. 289/95 Sb. o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon). Řídíme se Metodickým pokynem MŠMT k zajištění environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty č. j. 16745/2008-22.

Dětská léčebna funguje celoročně, délka pobytu dětí je většinou 28 dní. Pobytu jsou určeny zejména dětem s opakovaným onemocněním horních cest dýchacích, s dýchacími obtížemi, dále dětem obézním a s vadným držením těla.

2. CHARAKTERISTIKA ENVIRONMENTÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ, VÝCHOVY A OSVĚTY

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (dále jen EVVO) vychází z anglického termínu **environmental education**, kde *environment* znamená životní prostředí a *education* se chápá široce jako vzdělávání, výchova či osvěta všech typů cílových skupin, od nejmenších dětí až po dospělé. **Vzděláváním** se rozumí zejména ovlivňování racionální stránky osobnosti. **Výchovou** je pak působení na city a vůli. **Osvětou** se označují speciální způsoby předávání informací zejména dospělé populaci. EVVO klade důraz na poznávání životního

(přírodního i umělého) prostředí, na uvědomování si nezbytnosti zachování podmínek života, na poznávání vztahu člověka a životního prostředí.

EVVO dále souvisí a významově se překrývá s pojmy ekologická výchova a vzdělávání pro udržitelný rozvoj.

Ekologická výchova si klade za cíl probouzet v lidech zájem o přírodu a všechno živé. Učí vnímat v souvislostech, ve vzájemné harmonii používat cit i rozum, a chovat se odpovědně ke světu, lidem a přírodě. Důležitá je vlastní zkušenost a prožitek, protože teprve to, co blíže poznáme, dokážeme lépe vnímat a účinně chránit. Důraz je proto kladen na přímý kontakt s přírodou a přírodními materiály.

Udržitelný rozvoj je takový, který současným a budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižovat rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce všech ekosystémů.

3. CÍLE ENVIRONMENTÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ, VÝCHOVY A OSVĚTY

Cílem EVVO je dosažení znalostí, dovedností, postojů a návyků:

- k ochraně a zlepšování životního prostředí
- k utváření životních hodnot slučitelných s udržitelným rozvojem
- k smysluplnému jednání a tvořivosti ve prospěch životního prostředí
- k udržitelnému způsobu života
- k udržitelným vzorcům chování jednotlivců, skupin i celé společnosti
- k ochraně zdraví a podpoře zdravého životního stylu

K důležitým cílům patří **rozvíjení klíčových kompetencí** zejména:

v oblasti kompetencí k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální:

- aktivně využívat komunikativních dovedností jako nástroje pro řešení problémů životního prostředí
- hledat různé varianty řešení problémů životního prostředí
- schopnost kriticky posuzovat a vyhodnocovat informace související s životním prostředím

v oblasti pracovních kompetencí:

- osvojit si praktické dovednosti pro chování a pobyt v přírodě i při zacházení s přírodou a uplatňovat je v každodenním životě
- uplatňovat principy udržitelného způsobu života v občanském a pracovním jednání
- odpovědně a ekonomicky nakládat s přírodními zdroji a odpady
- minimalizovat negativní vlivy na životní prostředí

v oblasti občanských kompetencí:

- znát z vlastní zkušenosti přírodní a kulturní hodnoty ve svém okolí
- chápat příčiny a následky jejich poškozování
- rozumět jedinečnosti svého regionu a jeho potřebám
- uvažovat v souvislostech, vnímat závislosti rozvoje lidské společnosti na přírodě a na stavu životního prostředí
- porozumět ekonomické, sociální a ekologické provázanosti světa
- porozumět problémům životního prostředí z globálního i lokálního hlediska a jejich příčinám
- orientovat se ve vývoji vztahu člověka a přírody; poučit se z problémů životního prostředí
- odpovědně jednat vůči přírodě a životnímu prostředí v každodenním životě
- aktivně se účastnit ochrany životního prostředí
- projevovat pokoru a úctu k životu ve všech jeho formách a k hodnotám, které neumí vytvořit člověk
- oceňovat svébytnou hodnotu a krásu přírody a krajiny
- vnímat a hodnotit různé postoje a chování člověka vůči přírodě

4. METODY, NÁSTROJE A PROSTŘEDKY REALIZACE EVVO NA NAŠÍ ŠKOLE

Při realizaci EVVO je vhodné uplatňovat takové metody a formy vzdělávání, které vedou k aktivizaci žáků a k podpoře činnostního učení. V tomto směru je jistě důležité zapojení naší školy do celostátní sítě Tvořivých škol. Využíváme možnosti účastnit se školení, seminářů, či webinářů, které připravuje Tvořivá škola. Poznatky ve výuce k EVVO uplatňujeme zejména ze školení prvouky, přírodovědy, vlastivědy, přírodopisu, zeměpisu, kde se načerpá velké

množství námětů a nápadů. Principy činnostního učení využíváme i v ostatním vyučování a výchově, kterou realizujeme na naší škole. Důležitou složkou EVVO je pobyt a přímé informální učení ve venkovním terénu. Navíc je spojeno s podporou zdravého životního stylu, včasným rozvojem harmonické osobnosti a přirozené vitality dětí. K realizaci EVVO na naší škole již tradičně využíváme ucelených učebních celků – projektů zaměřených na EVVO, které každoročně zařazujeme do vzdělávání v MŠ i ZŠ. Jako základní škola jsme přihlášení do sítě škol se zájmem o ekologickou výchovu M.R.K.E.V. (**M**etodika a **R**ealizace **K**omplexní **E**kologické **V**ýchovy) a mateřská škola je zaregistrována v Mrkvičce. Od nich získáváme různé aktuální informace o přírodě, materiály a nabídky vzdělávacích akcí. Poštou každého čtvrtroku dostáváme časopis „Bedrník“.

5. OBSAH ENVIRONMENTÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ, VÝCHOVY A OSVĚTY NA NAŠÍ ŠKOLE

MATEŘSKÁ ŠKOLA

V mateřské škole celoročně preferujeme pobyt, vzdělávání a výchovu přímo ve venkovním prostředí. Uzavřený areál dětské léčebny s krásným a udržovaným parkem je ideálním prostorem. V jeho horní části se nachází zrekonstruovaná budova – působiště MŠ i ZŠ. Třída MŠ se nachází v jejím přízemí a možnost využití přilehlé terasy je celoroční. Od jara do podzimu zde mohou děti pobývat – učit se, hrát si, ale i například stolovat. V zimě pak vybízí k nevšednímu pozorování okolní přírody – např. instalované krmítko, hmyzí hotel láká spoustu živočichů. Hojně je též využíváno hřiště s pískovištěm a herními přírodními prvky.

Dle ročního období zařazujeme různé činnosti zaměřené na EVVO:

Roční období	Plán činností
Podzim	Uvědomění si významu podzimu jako období sklizně a počátku procesu odumírání života v přírodě. Pozorování změn v přírodě. Činnosti směřující k posilování vůle, odhodlání a odvahy, schopnosti čelit obtížím, prožitek ze sklizně: - Básně a písně s motivy plodů a sklizně nebo přírodnin Vydatný pohyb venku, běh, překonávání překážek a terénních nerovností, lezení, ke kterému využijeme upravenou zahradu. Sklizeň podzimních plodů, zpracovávání zeleniny a příprava jednoduchého pokrmu - Pohádky vyjadřující souboj, odvahu k překonání sil zla V období vrcholícího podzimu – motiv ukončeného cyklu, který budeme pozorovat a prožívat venku na zahradě. Činnosti prohlubující zážitek podzimu,

	procítění v barvách, práce s přírodninami, příprava zahrady na zimu. - Básně a písně s motivy podzimu a skřítků - Práce uvnitř i venku – výroba skřítků, péče o záhony - Sběr přírodnin kolem nás - Barevné kompozice z listů a přírodnin, které jsou všude kolem, výroba draků a zvířátek z kaštanů nebo šípků - Pohádky o skřítcích, o silách působících v zemi Změny kolem nás – pozorovat a pocítit časté změny počasí. Rozvoj a užívání smyslů, které budeme trénovat na zahradě. Prožitek ze zkracujícího se dne prostřednictvím tradičních lidských činností uprostřed kruhu blízkých lidí, pocit vzájemnosti a spolupráce s druhými. Kolektivní hry na zahradě. Svátek sv. Martina, jako symbol lidského soucítění, vzájemné pomoci a úcty. Činnosti v kruhu kamarádů: - výroba lucerniček, závěsných pohyblivých objektů z přírodnin nebo papíru - venku hrabání listů na zahradě a parku - pohádky s motivem dělení, obdarování - podzimní slavnost
<i>Zima</i>	období Adventu a Vánoc – prožitek nálady adventního času s jeho aspekty (zamyšlení, cesta k porozumění druhému člověku. Nálada očekávání a tajemství, ztišení se, činnosti podporující myšlení – cvičení jemné motoriky, úklid. - Básně a písně s adventním obsahem a později vánoční koledy, vyprávění a poslechové činnosti - Postupné budování jesliček v zahradě (po týdnu: minerály, rostliny, zvířata, lidé) - Poslech adventních příběhů, pohádky s motivem očekávání - Adventní posezení - Pohádky s perspektivou a pohledem na vlastní možnosti - Slavnost Tří králů Období masopustu – prožitek vrcholného období zimy v jeho tradičním pojetí jako období začátku pronikání životních sil z nitra Země na povrch. Masopust jako symbol živelnosti a tělesnosti, opaku adventního (duchovního) období – cesta sebevyjádření, seberealizace. Nastolení nálady a radosti, podpora nápadů a experimentování, prožívání různých rolí, soutěžení: - Básně a písně o zvířátkách, které vidíme v zahradě - Masopustní říkadla, zvukové experimenty – hra s tóny i rytmem, netradiční hudební nástroje – přírodniny - Dramatizace příběhů, vyrábění masek - Pohádky s motivem hojnosti nebo s náladou působení skrytých procesů v přírodě - Masopustní průvod, krmení ptáček v zahradě - Hry se sněhem a na sněhu - Pokusy s ledem
<i>Jaro</i>	Příchod jara – nálada probuzení, čerstvosti, čínorodé práce a tvoření, postupné přesouvání většiny aktivit ven zahájení prací na zahradě, pozorování probuzené

	přírody, pohyb, tradiční dětské činnosti a hry jako symbol radostnosti, činorodosti a nových sil, vítání jara (básně a písně o jaru). - Práce na zahradě – úprava záhonů, vysévání semen, splétání proutků, otloukání pšićalek, cvrnkání kuliček, výroba ptáčků, zážitky s vodou - Pohádky vyjadřující životní sílu a odhodlání - Jarní slavnost - vynášení Morany (smrtky) Období Velikonoc – pomocí rytmizace a opakování nalezení vnitřního řádu v období všeobecného vnějšího pohybu a změn v přírodě (rašení, bujení). Pozorování přírody, ptactva a zvířat v okolí vejce, jako symbol nového života, proutí jako symbol proudící životní síly. Básně a písně s velikonoční tematikou, velikonoční koledy velikonoční tvoření. - Výlety za zvířaty do okolí Období prožití vztahu k nejbližší osobě Svátek matek, starosti o ni, pocitu péče o ni, poděkování. - Básně a písně o maminkách nebo vztahu k někomu blízkému - Vyrábění drobných dárků pro maminky, výroba lodiček z kůry stromů nebo větrníků, sbírání bylin, holubičky z papíru - Pohádky vyjadřující motivy probuzení, osvobození, sebeuvědomění - Volné hry dětí na zahradě, získávání přirozených zkušeností s probouzející se přírodou
<i>Léto</i>	Prožívání síly vrcholícího období léta, prostřednictvím sběru léčivých bylin a péče o zahradu a své okolí. Pozorování kvalitativních změn v přírodě. - Básně, pohybové hry a písně s letní tematikou (motivy tance, ohně, slunce – byliny, víly) - Lisování rostlin, vytváření herbáře, pletení věnečků - Pohádky o vílách, čarování, slunci, moci přírodních sil – voda - Pokusy a hrátky s vodou - Poznávání vodních živočichů, pozorování života ve vodě a okolo vody Volné hry na zahradě, které podporují tvořivost, představivost a fantazii. Aktivita zaměřená na získávání praktické orientace v obci. Dodržuje společně vytvořená pravidla (počká, až na něj přijde řada, nechá ostatní domluvit, neublíží, neničí, pociťuje sounáležitost s přírodou). Bezpečně se orientuje v prostředí zahrady. Utvoří si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách má představu o vlastních silách.

Během školního roku je organizováno pro děti a jejich rodiče několik společných akcí, při kterých se mimo jiné plní hravou formou úkoly z environmentální výchovy.

I během hlavních prázdnin jsou pro děti připraveny projekty a různé činnosti související s létem, teplým počasím, které svádí k hrádkám s vodou a k pobytu venku.

Tyto společné akce se během let tematicky mění, ale některé se natolik osvědčily, že se uskutečňují každoročně.

ZÁKLADNÍ ŠKOLA

Venkovní a vnitřní areál dětské léčebny – několik hřišť a sportovišť, venkovní bazén, dva rybníky, sauna, posilovna – využívají děti ze základní školy především v době mimo vyučování, kdy tráví volný čas s vychovateli a trenéry. Na každý den je připraven výchovný a rehabilitační program. Děti se zapojují do několikadenní hry na určité téma.

V zimě je čeká dle počasí sánkování, bobování, bruslení, v létě cyklistika, koupání v bazénu, sportovní hry v areálu dětské léčebny, kondiční běh (Fit trasa), mini golf, ping – pong a spousta dalších pohybových aktivit. Během deštivých dnů navštěvují krytý bazén v Boskovicích. Jsou pořádány besedy pro děti, různé soutěže, posezení u táboráku, karneval apod. V neposlední řadě si děti odváží domů informace od nutriční terapeutky o zdravých potravinách, správném stravování a vhodném sestavování jídelníčků.

Nicméně školní vyučování probíhá z velké části ve třídách ZŠ. Obsah výuky se odvíjí od požadavků kmenové školy, ze které k nám žáci přijíždí. Dle časových možností se snažíme do výuky zařazovat ucelené učební celky – projekty zaměřené na EVVO.

Již tradičně realizujeme projekty ke světovým dnům např.:

- Den netopýrů
- Evropský den bez aut (22. 9.)
- Den stromů (20. 10.)
- Světový den zvířat (4. 10.)
- Světový den vody (22. 3.)
- Světový den meteorologie (23. 3.)
- Mezinárodní den ptactva (1. 4.)
- Světový den zdraví (7. 4.)
- Den Země (22. 4.)
- Den Slunce (3. 5.)
- Světový den želv (23. 5.)
- Světový den bez tabáku (31. 5.)
- Světový den životního prostředí (5. 6.)
- Světový den oceánů (8. 6.)
- Světový den větru (15. 6.)

Další ekologická témata, která prolínají jednotlivými předměty:

- zdravý životní styl
- zdravá strava – pitný režim – volný čas – sport
- ekosystém vody, lesa, pole, louky
- rostliny užitečné, okrasné, jedovaté, léčivé, chráněné, kvetoucí, nekvetoucí
- ovoce – zelenina, polní plodiny, hospodářské plodiny
- ZOO – hospodářská zvířata – domácí mazlíčci - volně žijící živočichové
- neživá příroda (půda, voda, nerosty, horniny, teplo, světlo, vzduch)
- roční období, charakteristické znaky, typické počasí, tradiční zvyky
- ekologie – třídění odpadu, recyklace
- dopravní výchova, chodci, cyklisté
- co mám rád – co nemám rád

Projekty prolínají různými předměty a vyučovacími hodinami. Nejvíce prostoru skýtají přírodovědné předměty jako je prvouka, přírodověda, vlastivěda, přírodopis. Některé projekty se dotýkají i českého jazyka, anglického jazyka atd.

Při projektovém vyučování se mohou využívat materiály vyrobené v rámci projektu EU peníze školám. Jedná se v našem případě o množství obrazového materiálu a pracovních listů. Lze je předkládat zejména žákům 1. stupně.

V rámci vyučování pečujeme také o prostředí ve škole základní i mateřské. Staráme se o výzdobu všech prostor, o květiny ve třídách i na chodbě, o čistotu celé školy.

V oblasti zdravého způsobu života je vypracován školní plán minimální prevence a jsou zpracovány různé materiály, kterých se využívá. Jedná se o Pyramidáčka – edukační materiál pro učitelky mateřských škol s pomůckami a návody pro vedení hodin s tematikou zdravého životního stylu. Čerpáme informace i z různých webových stránek, např. www.zdrava5.cz. Prostředí školy je klidnější, spíše rodinného typu. Myslím si, že je to dáno velikostí školy a její kapacitou, ve vztazích mezi učiteli a žáky. Žákům je věnován individuální přístup nejen ve výuce, ale i ve volných chvílích. Při všech činnostech ve škole i mateřské škole se pěstují správné hygienické návyky, dodržuje se pitný režim.

Žáci vítají v hodinách práci na interaktivní tabuli, kde se mohou aktivně zapojit. Využíváme nejen vlastní Dumy, ale i volně stažené z Internetu.

Tradicí se již stalo, že ke konci školního roku připravujeme pro žáky závěrečnou hru. Nejedná se jen o vyplnění času posledních dnů školy, ale jde nám o to, aby se žáci pobavili, ale i se dozvěděli nové informace. Hra je věnována nějakému tématu, obsahuje soutěživé prvky a nezapomínáme ani na EVVO. Některé úkoly, které žáci plní, se týkají ekologie, třídění odpadu a vztahu člověka k přírodě.

Naše plány do dalších let (dlouhodobější plány):

- budeme se snažit cíleně vést děti k rozvoji tělesných aktivit v přírodě, k prohlubování vědomostí o přírodních jevech a změnách, hravou formou jim předkládat potřebné informace, které je naučí se v přírodě správně chovat a vhodným způsobem ji využívat.
- pokračovat ve spolupráci s Lipkou, školským zařízením pro environmentální vzdělávání
- pokračovat v zapojení do programu MRKEV a Mrkvička
- snažit se zajistit finanční prostředky na aktivity v oblasti EVVO (zapojení do projektů zabývajících se touto problematikou)
- vzdělávat pedagogické pracovníky v environmentálním vzdělávání, vzdělávání koordinátora EVVO
- v rámci spolupráce zvát na školu přednášející o problematice EVVO
- založit a rozšířit ekoknihovničku, zakoupit vhodné učební pomůcky
- aktualizovat naše ŠVP s ohledem na EVVO
- zlepšit informovanost o práci naší školy na webových stránkách
- třídit s dětmi MŠ a žáky ZŠ odpad, dát k dispozici odpadkové koše na papír, plast, ostatní, krabičku na baterie (ECO CHEESE)

Mateřská škola a Základní škola při Dětské léčebně Křetín 12, příspěvková organizace

- pokračovat v Tonda obal
- spolupracovat s firmou zajišťující distribuci Ovoce a zelenina do škol, mléčných výrobků. Poskytovat žákům dostatečné informace k jednotlivým druhům ovoce, zeleniny, provádět ochutnávky.

6. Závěrečná ustanovení:

- a) Tento Plán EVVO nahrazuje Plán EVVO ze dne 25. 8. 2015. Jeho uložení se řídí Spisovým a skartačním řádem školy.
- b) Plán EVVO byl schválen na pedagogické poradě dne 29. 8. 2022. Nabývá platnosti a účinnosti dne 1. 9. 2022.